

GEDACHTEN DER EEUWIGHEID

:
: JEUGDHERINNERING

VIJF JAAR, RUIM, MOET IK GEWEEST ZIJN,
toen mijn broertje stierf, acht maanden oud.

'k Zie 't tooneel nog duidelijk vóór mij.

'n Vierkante kamer en als ik er nu nóg in gebracht werd, zou ik met zekerheid kunnen zeggen: Dáár stond de wieg en dáár vader, en moeder zat dáár.

Zúlk een indruk heeft dat op mij gemaakt.

Tal van belevnissen zijn onredbaar weggezonden in de bewaarplaats van doode zielebeelden, maar *dit* bleef me bij. Geheel onverwachts was ik, voor 't eerst in mijn korte leven, in aanraking gekomen met den Dóód.

Gewoon was ik, boven, wakker geworden.

't Was mijn privilege, dat ik bóven mijn jongere zuster had, die wachten moest tot moeder haar helpen kwam, dat ik, zoodra ik hoorde: vader en moeder waren er beneden *uit*, opstaan mocht en naar beneden gaan voor wat drinken met een stuk beschuit.

Zoo deed ik dus ook dezen morgen.

Maar nauwelijks in de huiskamer binnengekomen, vóelde ik de beklemming, die er hing; verschrikt keek ik op, zag vaders ernstig gezicht, moeders betraande gelaat en ik werd bang, écht bang....

Vader zag dat en zei zacht:

„Broertje is dood! is vannacht gestorven.”

Ik deinsde verschrikt achteruit.

't Moet een onwillekeurige beweging geweest zijn, van schrik voor de plotselinge aanraking met het geheel onbekende.

Maar vader, die niet wilde, dat ik bang voor het doode broertje zou zijn, nam me bij de hand en bracht me bij de wieg en toen moest ik wel gáán.

Neen, vreeselijk was dit niet.

Mijn bangheid week dan ook dra.

Zelfs durfde ik het wagen een der wasbleeke handjes even aan te raken en vast te houden, maar opnieuw verschrikt liet ik het dadelijk los, — dat was zoo tegen-natuurlijk: dat handje, zoo koud en zoo totaal beweging-loos; ja! dood zijn was toch wél erg!

Dat ik erg bedroefd was, geloof ik niet.

't Meest hinderde mij, dat vader en moeder zoo'n verdriet hadden, maar 't is nu eenmaal zoo: bij een kind van vijf jaar en nog jaren later gaan de indrukken wel vlug, maar niet diep, en och! dat broertje, waar je nog niet mee spelen noch kibbelen kon, had zoo weinig plaats in mijn jongensleven ingenomen.

Ik voelde van 't gemis niet veel.

En eerlijk gezegd was ik beter op m'n gemak 's mid-dags, toen ik in een hoek bij de school met kleine kameraadjes wat knikkerde, dan hier bij de wieg en bij het doode kind.

Maar wél rezen er vragen in mijn kinderziel.

Wát was er nu eigenlijk met broertje gebeurd?

Gisteren en eergisteren kon hij nog net als ik handen en voeten bewegen, en nu niet; dát was dood-zijn, be-greep ik.

Maar bleef je dan *altijd* dood?

Die vraag herinner ik me héél goed.

Want dat vond ik al héél erg.

Voor een poosje, dát ging! 'k Had broertje vaak genoeg zien slapen in de wieg; dat was niet erg....

Maar voor altijd, was vreeselijk.

En toen er nu een kistje kwam, met harde, houten

wanden en 't kind daarin werd gelegd, begon ik het toch ál erger te vinden en hoogst waarschijnlijk, — zoo zijn kinderen, ze denken nu eenmaal eerst aan zichzelf, — ben ik me gaan afvragen, of mijzelf zoo iets even ge-makkelijk overkomen kon.

Of ik toen vader iets heb gevraagd,

Of dat vader wat aan mij merkte? —

Zéker is, dat hij trachtte mij naar den eisch mijner jaren tenminste eenig besef bij te brengen, van wát dood-zijn nu eigenlijk wás.

Lieve vader! Gij hebt nooit geweten, wát voorstelling het klein-kinderhartje zich van uw woorden maakte, want een kind praat daar niet over, maar verwerkt het voor zichzelf.

Ik hoorde dan, dat „broertje” in den hemel was bij den Heere Jezus.

Dat was voor mij de eerste moeilijkheid.

Want vader had niet de vrijmoedigheid van een dr. Maarten Luther, die zijn Hansje al een heel plastische en aardsche beschrijving van den hemel durfde geven, — ik begreep alleen: de hemel was daar bóven; in dien hemel was het heerlijk en dáár was nu mijn broertje ook.

Dat ik nu daarover praktiseerde en filosofeerde, kan ik niet zeggen: gelukkig is een kind van andere makelij en houdt zich aan de realiteit van 'n appel en een tol en een spel en wat dies meer zij.

Maar 's avonds in mijn ledikantje:

Als vader en moeder rustig beneden waren, 't buiten stil was en een paar sterren door 't raam lichtten, ja: dan kwam de gedachte aan broertje, die nu in den hemel was, bij me boven, en fantaseerde mijn kinderziel allerlei moois, waarvan de slotsom was, dat broertje het wel heel goed hebben zou.... maar als ik dan mezelf de vraag stelde, of ik ruilen wilde, dan kwamen die kille handjes en dat harde kistje mij weer voor den geest, — neen! dát toch niet.

Nog één zaak had vader mij geleerd.

Broertje in den hemel, — ik geloofde het.

Maar hij lág dan toch maar in 't kistje.

En zoo had vader mij onderwezen, dat zijn *ziel* bij den Heere Jezus was -en dat éénmaal, maar dat wist geen mensch wanneer, de Heere Jezus komen zou 'en dan zou ook dat kistje weer opengaan en dan zou het broertje weer zijn, geheel-en-al.

Wijselijk probeerde vader hier niets uit te leggen.

Later, toen ik groot werd, leerde ik, hoe een zijner lievelingsspreuken de woorden van Beets waren:

„Met begrijpen zal 't niet gaan, —
Grijp het onbegrepen aan!”

En zoo, in enkele oogenblikken van kinderernst, die er óók zijn, maar die het kind zeer schuchter verborgen houdt, dacht ik ook na over die „ziel.”

En, zoo *is* een kind, ik rustte niet, eer ik er mijzelf een voorstelling van had gemaakt: het moest een soort wiertje zijn, dat binnen in ons, nacht en dag, door-draaide en maakte dat je lééfde. Stond dat wiertje voor-goed stil, dan was je dóód en dan raakte het ook wég uit het lichaam; de engelen dragen het, zonder dat iemand er iets van merkte, in den hemel.... *als* je daar tenminste kwam, maar dat was te hopen, anders — begreep ik wel — was 't verschrikkelijk, al wachtte vader zich wel, in schrille kleuren, op dien leeftijd, mij van een „hel” te spreken.

Allerlei vragen stelde zich mijn kinderhart.

Zoo herinner ik me, op 'n avond wakker gelegen te hebben, met het probleem: als dan daar hoog boven

GEDACHTEN DER : EEUWIGHEID :

: JEUGDHERINNERING

VIJF JAAR, RUIM, MOET IK GEWEEST ZIJN,
toen mijn broertje stierf, acht maanden oud.

'k Zie 't tooneel nog duidelijk vóór mij.

'n Vierkante kamer en als ik er nu nóg in gebracht werd, zou ik met zekerheid kunnen zeggen: Dáár stond de wieg en dáár vader, en moeder zat dáár.

Zúlk een indruk heeft dat op mij gemaakt.

Tal van belevnissen zijn onredbaar weggezonden in de bewaarplaats van doode zielebeelden, maar *dit* bleef me bij. Geheel onverwachts was ik, voor 't eerst in mijn korte leven, in aanraking gekomen met den Dóód.

Gewoon was ik, boven, wakker geworden.

't Was mijn privilege, dat ik bóven mijn jongere zuster had, die wachten moest tot moeder haar helpen kwam, dat ik, zoodra ik hoorde: vader en moeder waren er beneden *uit*, opstaan mocht en naar beneden gaan voor wat drinken met een stuk beschuit.

Zoo deed ik dus ook dezen morgen.

Maar nauwelijks in de huiskamer binnengekomen, vóelde ik de beklemming, die er hing; verschrikt keek ik op, zag vaders ernstig gezicht, moeders betraande gelaat en ik werd bang, écht bang....

Vader zag dat en zei zacht:

„Broertje is dood! is vannacht gestorven.”

Ik deinsde verschrikt achteruit.

't Moet een onwillekeurige beweging geweest zijn, van schrik voor de plotselinge aanraking met het geheel onbekende.

Maar vader, die niet wilde, dat ik bang voor het doode broertje zou zijn, nam me bij de hand en bracht me bij de wieg en toen moest ik wel gáán.

Neen, vreeselijk was dit niet.

Mijn bangheid week dan ook dra.

Zelfs durfde ik het wagen een der wasbleeke handjes even aan te raken en vast te houden, maar opnieuw verschrikt liet ik het dadelijk los, — dat was zoo tegen-natuurlijk: dat handje, zoo koud en zoo totaal beweging-loos; ja! dood zijn was toch wél erg!

Dat ik erg bedroefd was, geloof ik niet.

't Meest hinderde mij, dat vader en moeder zoo'n verdriet hadden, maar 't is nu eenmaal zoo: bij een kind van vijf jaar en nog jaren later gaan de indrukken wel vlug, maar niet diep, en och! dat broertje, waar je nog niet mee spelen noch kibbelen kon, had zoo weinig plaats in mijn jongensleven ingenomen.

Ik voelde van 't gemis niet veel.

En eerlijk gezegd was ik beter op m'n gemak 's mid-dags, toen ik in een hoek bij de school met kleine kameraadjes wat knikkerde, dan hier bij de wieg en bij het doode kind.

Maar wél rezen er vragen in mijn kinderziel.

Wát was er nu eigenlijk met broertje gebeurd?

Gisteren en eergisteren kon hij nog net als ik handen en voeten bewegen, en nu niet; dát was dood-zijn, be-greep ik.

Maar bleef je dan *altijd* dood?

Die vraag herinner ik me héél goed.

Want dat vond ik al héél erg.

Voor een poosje, dát ging! 'k Had broertje vaak genoeg zien slapen in de wieg; dat was niet erg....

Maar voor altijd, was vreeselijk.

En toen er nu een kistje kwam, met harde, houten

wanden en 't kind daarin werd gelegd, begon ik het toch ál erger te vinden en hoogst waarschijnlijk, — zoo zijn kinderen, ze denken nu eenmaal eerst aan zichzelf, — ben ik me gaan afvragen, of mijzelf zoo iets even ge-makkelijk overkomen kon.

Of ik toen vader iets heb gevraagd,

Of dat vader wat aan mij merkte? —

Zéker is, dat hij trachtte mij naar den eisch mijner jaren tenminste eenig besef bij te brengen, van wát dood-zijn nu eigenlijk wás.

Lieve vader! Gij hebt nooit geweten, wát voorstelling het klein-kinderhartje zich van uw woorden maakte, want een kind praat daar niet over, maar verwerkt het voor zichzelf.

Ik hoorde dan, dat „broertje” in den hemel was bij den Heere Jezus.

Dat was voor mij de eerste moeilijkheid.

Want vader had niet de vrijmoedigheid van een dr. Maarten Luther, die zijn Hansje al een heel plastische en aardsche beschrijving van den hemel durfde geven, — ik begreep alleen: de hemel was daar bóven; in dien hemel was het heerlijk en dáár was nu mijn broertje ook.

Dat ik nu daarover praktiseerde en filosofeerde, kan ik niet zeggen: gelukkig is een kind van andere makelij en houdt zich aan de realiteit van 'n appel en een tol en een spel en wat dies meer zij.

Maar 's avonds in mijn ledikantje:

Als vader en moeder rustig beneden waren, 't buiten stil was en een paar sterren door 't raam lichtten, ja: dan kwam de gedachte aan broertje, die nu in den hemel was, bij me boven, en fantaseerde mijn kinderziel allerlei moois, waarvan de slotsom was, dat broertje het wel heel goed hebben zou.... maar als ik dan mezelf de vraag stelde, of ik ruilen wilde, dan kwamen die kille handjes en dat harde kistje mij weer voor den geest, — neen! dát toch niet.

Nog één zaak had vader mij geleerd.

Broertje in den hemel, — ik geloofde het.

Maar hij lág dan toch maar in 't kistje.

En zoo had vader mij onderwezen, dat zijn *ziel* bij den Heere Jezus was -en dat éénmaal, maar dat wist geen mensch wanneer, de Heere Jezus komen zou 'en dan zou ook dat kistje weer opengaan en dan zou het broertje weer zijn, geheel-en-al.

Wijselijk probeerde vader hier niets uit te leggen.

Later, toen ik groot werd, leerde ik, hoe een zijner lievelingsspreuken de woorden van Beets waren:

„Met begrijpen zal 't niet gaan, —
Grijp het onbegrepen aan!”

En zoo, in enkele oogenblikken van kinderernst, die er óók zijn, maar die het kind zeer schuchter verborgen houdt, dacht ik ook na over die „ziel.”

En, zoo *is* een kind, ik rustte niet, eer ik er mijzelf een voorstelling van had gemaakt: het moest een soort wiertje zijn, dat binnen in ons, nacht en dag, door-draaide en maakte dat je lééfde. Stond dat wiertje voor-goed stil, dan was je dóód en dan raakte het ook wég uit het lichaam; de engelen dragen het, zonder dat iemand er iets van merkte, in den hemel.... *als* je daar tenminste kwam, maar dat was te hopen, anders — begreep ik wel — was 't verschrikkelijk, al wachtte vader zich wel, in schrille kleuren, op dien leeftijd, mij van een „hel” te spreken.

Allerlei vragen stelde zich mijn kinderhart.

Zoo herinner ik me, op 'n avond wakker gelegen te hebben, met het probleem: als dan daar hoog boven

de oude stad, zooveel eeuwen al door haar beschenen en gekoesterd.

Hier, in de oude straat, staat de muze der kunst. En ze wacht met vriendelijk gelaat en vriendelijk gebaar op ieder, die geen haast heeft en rustig wil kijken naar haar schoone werk.

En als iemand met stil, begeerig hart tot haar komt . . . o, met wat ouden verweerden steen, en een handvol licht, en een paar handen vol schaduw, en wat fijn geranke plantjes in oude muurspletten, en een enkele glinsterende hagedis, vormt ze een kunststuk, zoo mooi, dat de wandelaar ontroerd blijft stilstaan

En nu . . . bij deze muze, een tram?

Bij deze stille schoonheid de haast, die alles onder den voet loopt, alles krenkt, alles breekt? ☒

In deze stille straat fluistert nog een andere muze.

Die der historie.

Haar stem is zacht, heel zacht. En wie alleen met het lichamelijk oor naar haar luisteren wil, hij zal haar niet verstaan. En wie haast heeft, en de fijnere vermogens zijner ziel met de haast afstompt en vernielt, hij ziet niet het vriendelijk wenken van haar hand, merkt niet den fijn weemoedigen glimlach, waarmee zij hem noodt tot luisteren . . . Ach, hij ziet haar niet, hij ziet haar gestalte in 't geheel niet . . . Hij heeft haast . . .

Maar de droomer ziet haar. Hij ziet het beweeg harer kunstvolle hand, en hoe haar vingers malen tafereel na tafereel uit het verre verleden. En hoe zij de straten vult met de gestalten, sinds lang weggezonden in de duisternis van het graf. En hoe ze herinnert aan de dagen, dat de stad weerstond den wreeden Octavianus, die Rome één bloedbad deed zijn, en vrije burgers knechtte als slaven. Hoe Perugia greep naar de wapens, om den tyran ten val te brengen, — en zelf viel, overmocht door de legioenen van den overweldigder. — Hoe het viel, en weer opstond, in nieuwen luister, en blonk, de eeuwen door

En van dat schoon verleden fluistert de muze der historie schoone vertelsels tusschen de oude, hooge muren, waar het zonlicht stille langs glijdt, en de schaduw stil neerzit onder hooge boog en donkere poort . . .

Hier een tram? Hier elke minuut gerinkel en geraas? „Nooit,” zegt de droomer. ☒

En gelukkig; de droomer krijgt zijn zin. Het gemeentebestuur van Perugia heeft de vergunning tot het aanleggen van een trambaan door dit oude straatje ingetrokken. K. T. B.

GENOVEVA ☒

(XIV) DOOR K. TER BEEKE

SMARTENRIJK TREEDT HET HOL BINNEN. Het hert, onrustig, heft den kop op, staat op, loopt op den jongen toe. Maar Smartenrijk heeft geen oog voor het dier. Hij ziet den vreemde. Hij loopt dadelijk op zijn moeder toe. Knijpt in de rechterhand den dikken stok vast, dat de knoken wit worden. Staat klaar om toe te slaan op den vreemden indringer.

„Is dat één der booze mannen, die u willen dooden?”

Genoveva trekt hem naar zich toe, kust hem blijde, en zegt: „Die man is je vader!”

En tot Siegfried zegt ze: „Siegfried, hij is uw zoon. Smartenrijk heb ik hem gedoopt.” ☒

☒ Siegfried ziet zijn zoon met welbehagen aan. Die open blik bevalt hem, dat oog, schitterend van toorn, bij de gedachte, dat hij, vreemde, een boos man was, bekoorde hem. Die lenige, gespierde gestalte . . . er kon een sterk, dapper ridder groeien uit zulk een knaap.

„Geef me de hand, Smartenrijk!” zei Siegfried, „en het eerste, waarom ik je te smeeken heb, is vergiffenis. Maar God zij mij genadig! Ik zal alles recht maken!”

Smartenrijk naderde, schoorvoetend. Reikte den vreemde de hand. Vergiffenis? — Wat had die man hem vergiffenis te smeeken? — En was deze nu zijn vader? — Zijn vader

Smartenrijk begreep 't niet.

Toen zag hij naar zijn moeder. En nooit in zijn verdere leven zag hij schooner gelaat dan het bleeke, uitgeteerde gelaat zijner moeder, zoozeer straalde het op dit oogenblik van hemelschen glans. ☒

„Leven mijn ouders nog?” vroeg Genoveva.

En Siegfried verhaalde haar, hoe beiden nog leefden. En dat haar onschuld zonneklaar gebleken was. Want dat had Golo bekend. En hoe beiden, haar vader en haar moeder, het wisten, dat zij rein was van de vreeselijke zonde. En dat beiden nooit, nooit getwijfeld hadden aan haar onschuld. En dat beiden nu voortleefden, stil op hun burcht, in groote droefenis.

„Maar nu, nu is alle leed voorbij!” zei Siegfried. „O, Genoveva! ga met me! Nooit deed ik blijder tocht!” ☒

Hij ging aan den ingang der grot staan, en blies op den zilveren jachthoorn, en nooit in zijn heele leven had hij met zooveel kracht geblazen! En het klonk door het woud, en het kaatste tegen den rotswand, en het sprong over de heuvels, en het schalde door de lucht, en het schreeuwde als de blijdschte schreeuw, die ooit uit een menschenhart losborst.

En de ridders en edelen, zwerfend in het woud en zoekend naar hun vriend, kwamen nader en verzamelden zich vóór de grot en verwonderden zich zeer.

Want ze zagen aan den ingang der grot een bleeke magere vrouw, de armen bloot, de voeten bloot, en het lijf gedekt met wat schamele lompjes en een schapenvacht. En in het bleeke gelaat zagen ze twee oogen, die straalden als twee zeer heerlijke sterren, die straalden van louter hemelschen glans.

En naast haar zagen ze een krachtigen jongen, een open oog, een frisch gelaat, gespierde armen en beenen, en die met groote verwondering naar hen keek.

En naast hem hun heer Siegfried, met bleek gelaat, met sporen van tranen op de wangen. Maar vreugdetranen waren het, want zie! hoe zijn oogen schitteren. In geen jaren hadden zij zijn gelaat zoo vol blijdschap gezien!

En ze verwonderden zich zeer.

Toen zei Siegfried, en zijn stem beefde en was schor van aandoening, en toch, zoo vol blijdschap:

„Mijn vrienden, ik heb Genoveva weergevonden, mijn lieve vrouw! En deze wakkere knaap, hij is mijn zoon! God lof! Ik heb mijn liefste weer!”

Toen ontblootten alle vrienden het hoofd. Een oogenblik was het doodstil. Maar plots barstte een luid gejubel los, dat het woud er van klonk, en een eekhoortje, dat nieuwsgierig had zitten toekijken, van schrik uit den boom tuimelde, vlak voor de voeten van zijn vriend Smartenrijk. ☒ ☒ ☒